Τμήμα Γεωπονίας ΑΠΘ

Εργαστήριο “Γεωργίας”

Τετράδιο Ασκήσεων Βιομετρίας (ΙΙ)

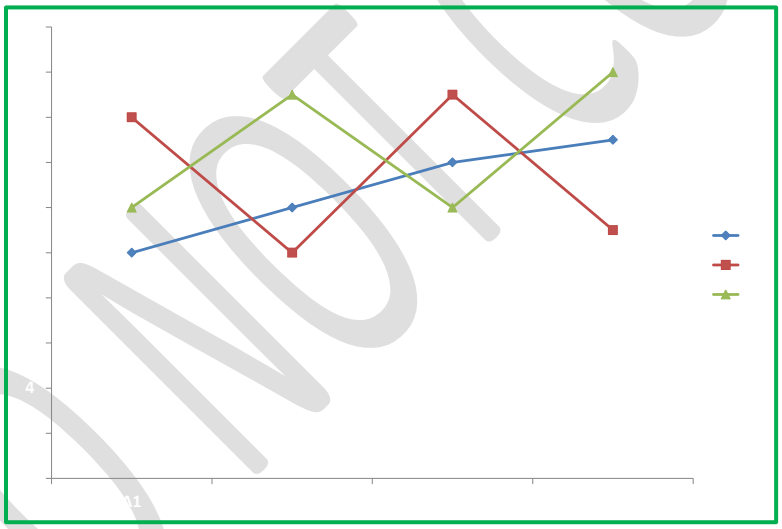

Γεώργιος Μενεξές

Αναπληρωτής Καθηγητής

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2021

DO NOT COPY

Άσκηση 1

Κοιτάξτε με προσοχή τα παρακάτω διαγράμματα (Α-Δ) διασποράς-συμμεταβολής δύο ποσοτικών μεταβλητών.

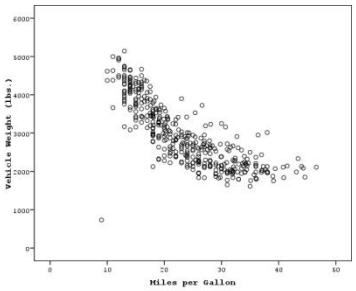	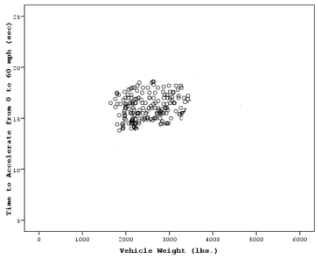
Α	**Β**
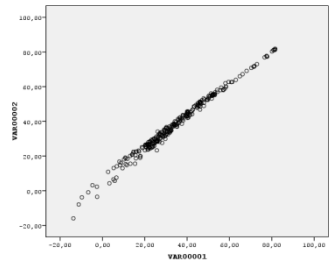	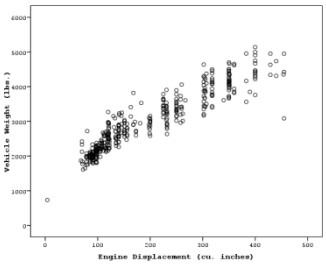
Γ	**Δ**

1. Σε ποιο ή ποια διαγράμματα φαίνεται να υπάρχει **θετική συσχέτιση** μεταξύ των δύο μεταβλητών που εξετάζονται;
2. Σε ποιο ή ποια διαγράμματα φαίνεται να υπάρχει **αρνητική συσχέτιση** μεταξύ των δύο μεταβλητών που εξετάζονται;
3. Σε ποιο ή ποια διαγράμματα φαίνεται να υπάρχει **γραμμική συσχέτιση** μεταξύ των δύο μεταβλητών που εξετάζονται;
4. Σε ποιο ή ποια διαγράμματα φαίνεται να υπάρχει **καμπυλόγραμμη συσχέτιση** μεταξύ των δύο μεταβλητών που εξετάζονται;
5. Σε ποιο ή ποια διαγράμματα φαίνεται **να μην υπάρχει συσχέτιση** μεταξύ των δύο μεταβλητών που εξετάζονται;

DO NOT COPY

Άσκηση 2

Κοιτάξτε με προσοχή το παρακάτω διαγράμματα διασποράς-συμμεταβολής δύο ποσοτικών μεταβλητών X (kg λιπάσματος) και Y (απόδοση καλλιέργειας), την εξίσωση απλής ευθύγραμμης συμμεταβολής και την ευθεία ελαχίστων τετραγώνων.

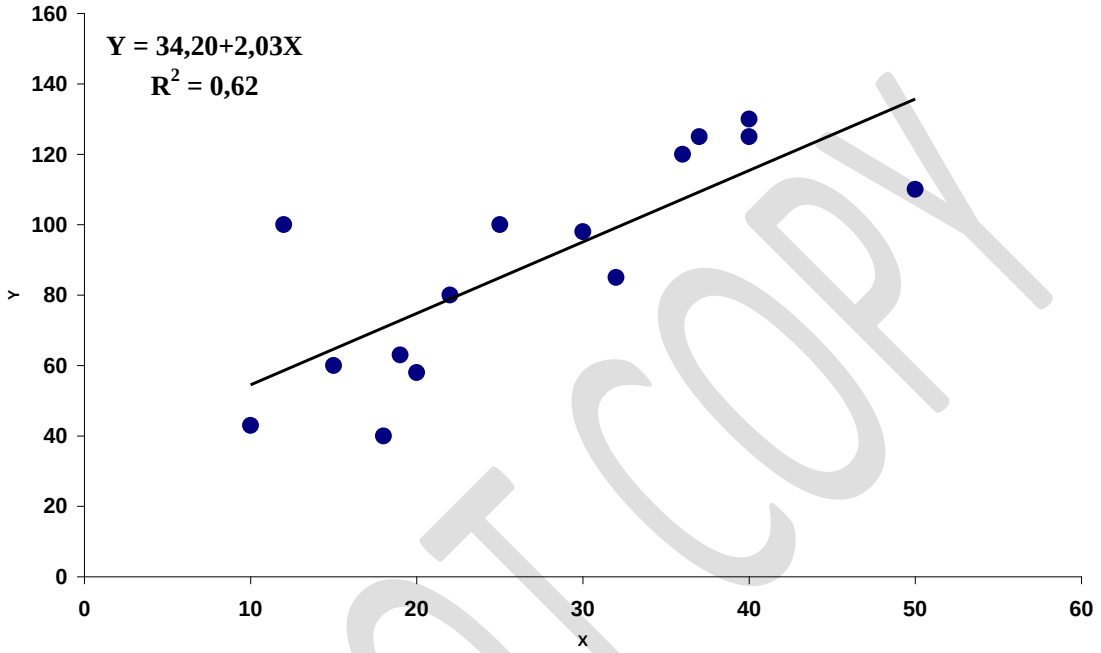

Στην εξίσωση $Y=a+bX$

1. Ποια είναι η ανεξάρτητη μεταβλητή (στη συγκεκριμένη περίπτωση);
2. Ποια είναι η εξαρτημένη μεταβλητή (στη συγκεκριμένη περίπτωση);
3. Ποια είναι η φορά (κατεύθυνση) της συσχέτισης/συμμεταβολής μεταξύ των δύο μεταβλητών;
4. Τι εκφράζει ο συντελεστής a (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση);
5. Τι εκφράζει ο συντελεστής b (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση);
6. Τι εκφράζει ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση));
7. Από την τιμή του R^2 να υπολογίσετε την τιμή του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης r του Pearson μεταξύ των δύο μεταβλητών (απόδοση, ποσότητα λιπάσματος).
8. Ποια είναι η εκτίμηση της απόδοσης Y για X=23 kg λιπάσματος;
9. Με βάση την τιμή του R^2 είναι καλή η εκτίμηση;
10. Πάνω στο διάγραμμα διασποράς εντοπίστε τα σημεία με το μεγαλύτερο σφάλμα.

DO NOT COPY

Άσκηση 3

Δεκαπέντε φυτά φράουλας καλλιεργήθηκαν στο θερμοκήπιο. Κατά την περίοδο της συγκομιδής ελήφθη η απόδοση σε γραμμάρια καθώς και η περιεκτικότητα των φύλων σε άζωτο. Τα αποτελέσματα δίνονται στον Πίνακα 1 που ακολουθεί.

Πίνακας 1

Απόδοση (Y)	Άζωτο (X)
247	2,50
245	2,55
266	2,54
277	2,56
284	2,68
251	2,57
275	2,62
272	2,58
241	2,63
265	2,59
281	2,69
292	2,61
285	2,67
274	2,52
282	2,53

1. Να υπολογίσετε το μέσο όρο της απόδοσης και το μέσο όρο της περιεκτικότητας σε άζωτο.
2. Να σχεδιάσετε το διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (Άζωτο, Απόδοση).
3. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε τον συντελεστή γραμμικής συσχέτισης r του *Pearson* μεταξύ των δύο μεταβλητών.
4. Διατυπώστε μια υπόθεση βάσει της οποίας είναι δυνατό οι δύο μεταβλητές να συνδεθούν με σχέση αιτίας-αποτελέσματος.
5. Να σχεδιάσετε την αντίστοιχη Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων (Ευθύγραμμης Συμμεταβολής) πάνω στο διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών.
6. Να ερμηνεύσετε τους συντελεστές της εξίσωσης παλινδρόμησης (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
7. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή προσδιορισμού R^2 (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
8. Να εκτιμήσετε την απόδοση σε γραμμάρια όταν η αντίστοιχη περιεκτικότητα σε άζωτο είναι 2,62.
9. Είναι καλή η εκτίμηση με βάση την τιμή του δείκτη R^2;
10. Πάνω στο διάγραμμα διασποράς εντοπίστε τα σημεία με το μεγαλύτερο σφάλμα.

DO NOT COPY

Άσκηση 4

Ένας ερευνητής μελέτησε την ποσότητα οξυγόνου (mm^3) που καταναλώνουν μαρίδες σε σχέση με το βάρος τους (gr). Τα δεδομένα δίνονται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί.

Πίνακας 2

Βάρος Μαρίδων	Ποσότητα Οξυγόνου (mm^3)
7	188
6	170
8	249
6	121
7	201
8	269
8	239
4	130
5	107
6	180
7	142
10	270
7	249
5	130
4	101

1. Να υπολογίσετε το μέσο όρο, το τυπικό σφάλμα στην εκτίμηση του μέσου όρου, την τυπική απόκλιση και τον συντελεστή *CV* για κάθε μία μεταβλητή (βάρος, ποσότητα Οξυγόνου).
2. Τι παρατηρείτε για την πολλαπλότητα των τιμών του βάρους των μαρίδων;
3. Να σχεδιάσετε το διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (βάρος, ποσότητα Οξυγόνου).
4. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε τον συντελεστή γραμμικής συσχέτισης r του *Pearson* μεταξύ των δύο μεταβλητών.
5. Διατυπώστε μια υπόθεση βάσει της οποίας είναι δυνατό οι δύο μεταβλητές να συνδεθούν με σχέση αιτίας-αποτελέσματος.
6. Να σχεδιάσετε την αντίστοιχη ευθεία ελαχίστων τετραγώνων πάνω στο διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών.
7. Να γράψετε το μαθηματικό υπόδειγμα της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων.
8. Να ερμηνεύσετε τους συντελεστές της εξίσωσης παλινδρόμησης (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
9. Να βρείτε δύο σημεία του επιπέδου από τα οποία διέρχεται η ευθεία ελαχίστων τετραγώνων.
10. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή προσδιορισμού R^2 (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
11. Προσαρμόζονται καλά τα δεδομένα στο υπόδειγμα της γραμμικής παλινδρόμησης; Οι αποκλίσεις είναι στατιστικά σημαντικές, σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05, ή όχι;
12. Να εκτιμήσετε την ποσότητα οξυγόνου που καταναλώνουν μαρίδες με βάρος 9gr.
13. Είναι καλή η εκτίμηση με βάση την τιμή του δείκτη R^2;

DO NOT COPY

Άσκηση 5

Ένα λίπασμα χρησιμοποιήθηκε στα ζαχαρότευτλα σε 6 διαφορετικές δόσεις και ελήφθησαν οι αντίστοιχες αποδόσεις. Οι μετρήσεις της απόδοσης είναι μέσοι όροι από 4 επαναλήψεις (πειραματικά τεμάχια). Τα δεδομένα δίνονται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3

X: Ποσότητα λιπάσματος	Y: Απόδοση σε Kg
0,5	10
1	16
2	26
3	35
4	50
6	72

1. Να σχεδιάσετε το διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (Ποσότητα, Απόδοση).
2. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή γραμμικής συσχέτισης r του *Pearson* μεταξύ των δύο μεταβλητών.
3. Είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας α=0,05;
4. Το αποτέλεσμα/συμπέρασμα του ελέγχου σημαντικότητας του συντελεστή συσχέτισης είναι ασφαλές;
5. Διατυπώστε μια υπόθεση βάσει της οποίας είναι δυνατό οι δύο μεταβλητές να συνδεθούν με σχέση αιτίας-αποτελέσματος.
6. Να σχεδιάσετε την αντίστοιχη Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων πάνω στο διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών.
7. Να ερμηνεύσετε τους συντελεστές της εξίσωσης παλινδρόμησης (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
8. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή προσδιορισμού R^2 (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
9. Να εκτιμήσετε την απόδοση όταν η αντίστοιχη δόση λιπάσματος είναι 2,5.
10. Είναι καλή η εκτίμηση με βάση την τιμή του δείκτη R^2;
11. Τι εκφράζει η ποσότητα/δείκτης $e = b.\frac{\bar{X}}{\bar{Y}}$, όπου b είναι η κλίση της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων και $\bar{X}$ και $\bar{Y}$ είναι οι μέσοι όροι της ποσότητας λιπάσματος και της απόδοσης αντίστοιχα. Να υπολογιστεί και να ερμηνευτεί ο δείκτης e στη συγκεκριμένη περίπτωση.
    <u>Υπόδειξη:</u> Ο δείκτης e ονομάζεται συντελεστής ελαστικότητας της εξαρτημένης μεταβλητής ως προς την ανεξάρτητη μεταβλητή.

DO NOT COPY

Άσκηση 6

Στον Πίνακα 4 που ακολουθεί δίνεται η απόδοση (%) ενός φυτικού είδους (Y) και ο αντίστοιχος βαθμός ωριμότητάς του (X). Οι μετρήσεις του βαθμού ωριμότητάς είναι μέσοι όροι από 4 επαναλήψεις.

Πίνακας 4

Βαθμός Ωριμότητας	Απόδοση (%)
11	34
14	28
15	30
16	32
17	25
18	23

1. Να σχεδιάσετε το διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (Ωριμότητα, Απόδοση).
2. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή γραμμικής συσχέτισης r του *Pearson* μεταξύ των δύο μεταβλητών.
3. Είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας α=0,05;
4. Το αποτέλεσμα/συμπέρασμα του ελέγχου σημαντικότητας του συντελεστή συσχέτισης είναι ασφαλές;
5. Διατυπώστε μια υπόθεση βάσει της οποίας είναι δυνατό οι δύο μεταβλητές (Ωριμότητα, Απόδοση) να συνδεθούν με σχέση αιτίας-αποτελέσματος.
6. Να σχεδιάσετε την αντίστοιχη Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων (Ευθύγραμμης Συμμεταβολής) πάνω στο διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών.
7. Να ερμηνεύσετε τους συντελεστές της εξίσωσης παλινδρόμησης (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
8. Να υπολογίσετε και να ερμηνεύσετε το συντελεστή προσδιορισμού R^2 (όχι γενική απάντηση αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση).
9. Να εκτιμήσετε την απόδοση όταν ο βαθμός ωριμότητας είναι 12.
10. Είναι "καλή" η εκτίμηση με βάση την τιμή του δείκτη R^2;
11. Τι εκφράζει η ποσότητα/δείκτης $e = b.\frac{\bar{X}}{\bar{Y}}$, όπου b είναι η κλίση της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων και $\bar{X}$ και $\bar{Y}$ είναι οι μέσοι όροι του βαθμού ωριμότητας και της απόδοσης αντίστοιχα. Να υπολογιστεί και να ερμηνευτεί ο δείκτης e στη συγκεκριμένη περίπτωση.
    <u>Υπόδειξη:</u> Ο δείκτης e ονομάζεται συντελεστής ελαστικότητας της εξαρτημένης μεταβλητής ως προς την ανεξάρτητη μεταβλητή.

DO NOT COPY

Άσκηση 8

Στον Πίνακα 5 δίνονται 100 ζεύγη τιμών δύο μεταβλητών X1 και X2 (τα δεδομένα ελήφθησαν με τυχαία δειγματοληψία).

Πίνακας 5

X1	X2	X1	X2	X1	X2
102,503	141,502	38,229	76,724	96,519	118,690
110,307	143,387	42,433	94,397	157,238	202,060
120,286	176,975	104,050	158,508	68,864	113,481
96,054	121,390	80,676	152,527	86,040	143,717
124,905	182,333	64,143	136,691	86,460	134,832
98,256	123,819	81,179	115,111	102,973	127,043
75,807	83,511	143,280	222,891	133,977	148,506
79,685	115,520	116,876	155,240	107,080	151,728
137,929	209,379	84,849	160,399	71,207	137,035
90,418	146,677	79,028	191,042	69,888	115,681
92,357	170,400	96,355	131,857	90,878	140,613
74,398	124,928	104,440	124,147	95,827	157,034
197,920	249,868	103,659	95,089	67,120	129,693
163,800	178,416	131,926	162,956	110,103	151,323
115,078	145,903	126,699	146,538	111,650	150,707
146,891	178,773	87,582	123,339	72,276	142,462
104,649	182,442	96,290	162,016	125,770	136,026
128,906	154,749	66,472	106,787	125,447	134,954
106,360	122,592	57,938	99,204	76,820	122,268
98,339	133,358	88,526	94,063	93,401	109,155
92,296	144,674	111,952	154,537	132,481	165,246
143,009	173,735	109,936	152,187	121,690	187,267
55,728	91,931	92,729	102,281	73,735	135,421
104,454	180,461	133,225	174,195	65,365	152,150
90,485	109,601	129,567	226,324	93,863	161,522
151,091	151,230	98,720	169,702	117,878	123,095
111,637	122,114	87,014	108,961	132,855	213,129
118,056	153,201	161,771	153,755	84,131	146,528
117,738	162,689	87,744	99,964	154,486	198,402
70,980	144,650	52,460	113,091	96,978	122,496
152,699	172,132	120,419	208,993	167,062	205,624
157,757	173,440	59,137	122,344	76,958	110,190
160,649	207,913	94,413	136,269		
126,570	148,540	78,092	139,819		

DO NOT COPY

1. Να κατασκευάσετε το διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (πχ το X1×X2).
2. Από το διάγραμμα διασποράς, να κάνετε μια εμπειρική εκτίμηση για την κατεύθυνση, το είδος και την ένταση της συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών.
3. Να κάνετε έλεγχο σχετικά με το εάν υπάρχουν μονομεταβλητά και πολυμεταβλητά (2D) παράτυπα σημεία (outliers).
4. Να κάνετε έλεγχο αν οι δύο μεταβλητές ακολουθούν η κάθε μία Κανονική Κατανομή και να εκτιμήσετε τις αντίστοιχες παραμέτρους.
5. Να κάνετε έλεγχο αν οι δύο μεταβλητές ακολουθούν τη Διδιάστατη Κανονική Κατανομή και να εκτιμήσετε τις παραμέτρους αυτής.
6. Να υπολογίσετε τη συνδυασπορά (covariance) των δύο μεταβλητών.
7. Να υπολογίσετε τον συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (*r* του Pearson) μεταξύ των δύο μεταβλητών.
8. Πως συνδέεται ο συντελεστής συσχέτισης των δύο μεταβλητών με τη συνδυασπορά τους;
9. Να αξιολογήσετε τη στατιστική σημαντικότητα και την ένταση/βαθμό του συντελεστή συσχέτισης.
   Υπόδειξη: Η στατιστική σημαντικότητα του συντελεστή συσχέτισης να αξιολογηθεί με παραμετρικό έλεγχο και με τις μεθόδους προσομοίωσης Monte-Carlo και Bootstrap.
10. Για κάθε μεταβλητή να υπολογίσετε τα αντίστοιχα z-scores.
11. Πως συνδέονται τα z-scores με το συντελεστή γραμμικής συσχέτισης των δύο μεταβλητών;
12. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης της X1 πάνω στη X2.
    Υπόδειξη: Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση, σχολιασμός και ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
13. Με τη μέθοδο προσομοίωσης Bootstrap να εκτιμήσετε 95% διαστήματα εμπιστοσύνης για τους συντελεστές του υποδείγματος (a και b).
14. Να κατασκευάσετε το κατάλληλο διάγραμμα διασποράς.
15. Επί του διαγράμματος διασποράς να σχεδιάσετε την ευθεία ελαχίστων τετραγώνων καθώς και την καμπύλη Loess (30%, 50% και 70% των γειτονικών σημείων).
    Υπόδειξη: Να κατασκευαστούν 3 διαγράμματα διασποράς ανάλογα με το ποσοστό των γειτονικών σημείων βάσει των οποίων θα σχεδιαστεί η καμπύλη Loess.
16. Τι παρατηρείτε;
17. Να εκτιμήσετε την τιμή της εξαρτημένης μεταβλητής όταν η ανεξάρτητη μεταβλητή πάρει τις τιμές 262, 290 και 145. Να υπολογίσετε και τα αντίστοιχα σφάλματα στις εκτιμήσεις.
18. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης της X2 πάνω στη X1.
    Υπόδειξη: Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση, σχολιασμός και ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
19. Με τη μέθοδο προσομοίωσης Bootstrap να εκτιμήσετε 95% διαστήματα εμπιστοσύνης για τους συντελεστές του υποδείγματος (a και b).
20. Να κατασκευάσετε το κατάλληλο διάγραμμα διασποράς.
21. Επί του διαγράμματος διασποράς να σχεδιάσετε την ευθεία ελαχίστων τετραγώνων καθώς και την καμπύλη Loess (30%, 50% και 70% των γειτονικών σημείων).
    Υπόδειξη: Να κατασκευαστούν 3 διαγράμματα διασποράς ανάλογα με το ποσοστό των γειτονικών σημείων βάσει των οποίων θα σχεδιαστεί η καμπύλη Loess.

DO NOT COPY

22. Τι παρατηρείτε;
23. Να διατυπώσετε μία τουλάχιστον γεωμετρική ερμηνεία του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης του Pearson.
24. Να υπολογίσετε τον συντελεστή συσχέτισης των τάξεων (*rho* του Spearman) μεταξύ των δύο μεταβλητών.
25. Να αξιολογήσετε τη στατιστική σημαντικότητα και την ένταση/βαθμό του συντελεστή συσχέτισης των τάξεων.
26. Τι παρατηρείτε για τις τιμές των δύο συντελεστών συσχέτισης *r* και *rho*;
27. Να επιλέξετε τυχαία 30 ζεύγη τιμών για τις μεταβλητές X1 και X2 και να απαντήσετε στα προηγούμενα ερωτήματα.
28. Να συγκρίνετε τα ευρήματα που προέκυψαν από την ανάλυση των 100 ζευγών με αυτά που προέκυψαν από την ανάλυση των 30 τυχαίων ζευγών.

DO NOT COPY

Άσκηση 9

Η ετήσια συνολική κατανάλωση ενός προϊόντος (Y σε τόνους) σε μια μικρή χώρα για τα έτη 2011-2019 παρουσιάζεται στον Πίνακα 6. Θέλουμε να προσαρμόσουμε τα δεδομένα στο μαθηματικό υπόδειγμα:

$$Y_t=\gamma\alpha^{(t-2000)}$$

1. Να γίνει γραφική παράσταση των δεδομένων (διάγραμμα διασποράς- scatter plot). Επί του διαγράμματος διασποράς να σχεδιάσετε την καμπύλη Loess (40% των γειτονικών σημείων).
2. Να υπολογίσετε τους εκτιμητές ελαχίστων τετραγώνων των συντελεστών α και γ.
3. Να πραγματοποιήσετε όλους τους σχετικούς ελέγχους των προϋποθέσεων εγκυρότητας του υποδείγματος.
4. Να κάνετε έλεγχο και αν τα υπόλοιπα (residuals) του υποδείγματος έχουν αυτοσυσχέτιση.
5. Στο διάγραμμα διασποράς των δύο μεταβλητών (t, Y_t) να σχεδιάσετε την καμπύλη του υποδείγματος.
6. Στο διάγραμμα του ερωτήματος 5 να σχεδιάσετε και την καμπύλη των κινητών μέσων όρων 5 περιόδων.
7. Προσαρμόζονται καλά τα δεδομένα στο υπόδειγμα; Αιτιολογείστε την απάντησή σας με βάση αριθμητικά και διαγραμματικά αποτελέσματα.
8. Να γίνει πρόβλεψη της κατανάλωσης για τα έτη 2020 και 2021.
9. Να γίνει εκτίμηση των σφαλμάτων για τις δύο προβλέψεις του ερωτήματος 8.
10. Με βάση το αρχικό προτεινόμενο υπόδειγμα να εκτιμήσετε την κατανάλωση για την δεκαετία 2022-2031.
11. Με τα νέα δεδομένα να απαντήσετε στα ερωτήματα 1-8 τόσο για την περίοδο 2022-2031 όσο και για την περίοδο 2011-2031.

Πίνακας 6

Έτος (t)	**Κατανάλωση (Y_t)**
2011	97
2012	110
2013	147
2014	180
2015	230
2016	269
2017	406
2018	485
2019	615

DO NOT COPY

Άσκηση 10

Ένας γεωργός θέλει να μελετήσει πως η ποσότητα λιπάσματος (X) σε μια συγκεκριμένη καλλιέργεια επηρεάζει την απόδοση (Y). Ο γεωργός διάλεξε 10 όσο το δυνατόν πιο όμοια αγροτεμάχια (με το ίδιο εμβαδό και στην ίδια περιοχή, ώστε να επικρατούν περίπου οι ίδιες εδαφοκλιματικές συνθήκες) και πειραματίστηκε με 10 διαφορετικές ποσότητες λιπάσματος. Στον Πίνακα 7 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του εγχειρήματος.

Πίνακας 7

Αγροτεμάχιο	X: Ποσότητα Λιπάσματος (kg)	Y: Απόδοση (kg)
1	20	710
2	10	560
3	26	793
4	8	527
5	19	674
6	16	614
7	17	735
8	12	581
9	9	539
10	24	759

1. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση, σχολιασμός και ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
2. Να γίνει εκτίμηση της απόδοσης για ποσότητες λιπάσματος 5, 15, και 30 kg και να υπολογιστούν τα σφάλματα των εκτιμήσεων. Ποιες διαπιστώσεις προκύπτουν από τις τιμές των σφαλμάτων των εκτιμήσεων;

DO NOT COPY

Άσκηση 11

Στον Πίνακα 8 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ενός πειράματος (CRD, 5 επαναλήψεις) όπου εξετάστηκε η επίδραση 3 διαφορετικών λιπασμάτων στην απόδοση ενός φυτικού είδους.

Πίνακας 8

Λίπασμα	Απόδοση	Επανάληψη	D1	D2	D3
1	750	1	1	0	0
1	740	2	1	0	0
1	755	3	1	0	0
1	745	4	1	0	0
1	730	5	1	0	0
2	690	1	0	1	0
2	650	2	0	1	0
2	630	3	0	1	0
2	610	4	0	1	0
2	660	5	0	1	0
3	450	1	0	0	1
3	490	2	0	0	1
3	500	3	0	0	1
3	520	4	0	0	1
3	430	5	0	0	1

1. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων (αναλυτική περιγραφική στατιστική, ANOVA, συγκρίσεις μέσων όρων, πίνακες, διαγράμματα κλπ).
2. Να κάνετε μια υπόθεση σχετικά με το τι συμβολίζουν, τι σημαίνουν, οι μεταβλητές D1, D2 και D3.
3. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης της απόδοσης Y πάνω στις D1 και D2. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
4. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης της απόδοσης Y πάνω στις D1 και D3. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
5. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης της απόδοσης Y πάνω στις D2 και D3. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων.
6. Με βάση τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις στα ερωτήματα 3-5 σε τι συμπεράσματα/διαπιστώσεις καταλήγετε για τη σχέση μεταξύ της ANOVA και της Γραμμικής Παλινδρόμησης;

DO NOT COPY

Άσκηση 12

Στο πείραμα της Άσκησης 11 μετρήθηκε και ένας δείκτης ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος σε μία κλίμακα από 1 έως 10. Η τιμή 10 αντιστοιχεί στην πιο καλή ποιότητα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 9.

Πίνακας 9

		Δείκτης	
Λίπασμα	**Απόδοση**	**Ποιότητας**	**Επανάληψη**
1	750	5	1
1	740	7	2
1	755	6	3
1	745	8	4
1	730	9	5
2	690	8	1
2	650	5	2
2	630	4	3
2	610	3	4
2	660	7	5
3	450	5	1
3	490	6	2
3	500	7	3
3	520	8	4
3	430	4	5

1. Για τον δείκτη ποιότητας, να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων καθώς και έλεγχος των προϋποθέσεων (αναλυτική περιγραφική στατιστική, ANOVA, συγκρίσεις μέσων όρων, πίνακες, διαγράμματα κλπ).
2. Να υπολογίσετε τον συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (*r* του Pearson) μεταξύ της απόδοσης και του δείκτη ποιότητας.
3. Να αξιολογήσετε τη στατιστική σημαντικότητα και την ένταση/βαθμό του συντελεστή συσχέτισης.
   Υπόδειξη: Η στατιστική σημαντικότητα του συντελεστή συσχέτισης να αξιολογηθεί με παραμετρικό έλεγχο και με τις μεθόδους προσομοίωσης Monte-Carlo και Bootstrap.
4. Να εκτιμήσετε την ευθεία παλινδρόμησης του δείκτη ποιότητας πάνω στην απόδοση. Να γίνει πλήρης στατιστική ανάλυση, παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων.
5. Για κάθε λίπασμα να απαντηθούν τα ερωτήματα 1 έως 3.
6. Να συγκρίνετε τις 3 ευθείες παλινδρόμησης (του δείκτη ποιότητας πάνω στην απόδοση, για κάθε λίπασμα).
   Υπόδειξη: Θα πρέπει να συγκριθούν οι σταθεροί όροι και οι κλίσεις των ευθειών.

DO NOT COPY

Να κάνετε το ίδιο και για τους 3 συντελεστές γραμμικής συσχέτισης (*r* του Pearson). Τι παρατηρείτε;

7. Να γίνει σύγκριση των 3 λιπασμάτων ως προς την ποιότητα αφού αφαιρεθεί η επίδραση της απόδοσης στην ποιότητα.
8. Να γίνει σύγκριση των 3 λιπασμάτων ως προς την ποιότητα θεωρώντας ότι η απόδοση ήταν σταθερή και ίση σε όλες τις μετρήσεις. Είναι ασφαλή τα αποτελέσματα της σύγκρισης;

DO NOT COPY

Άσκηση 13

Κοιτάξτε με προσοχή τα παρακάτω διαγράμματα διασποράς (Unstandardized Predicted Values, Unstandardized Residuals) για τον έλεγχο της ομοσκεδαστικότητας των σφαλμάτων/υπολοίπων που προέκυψαν από μια σειρά γραμμικών υποδειγμάτων. Σε ποια από τα διαγράμματα φαίνεται να υπάρχει σοβαρή παραβίαση της ομοσκεδαστικότητας;

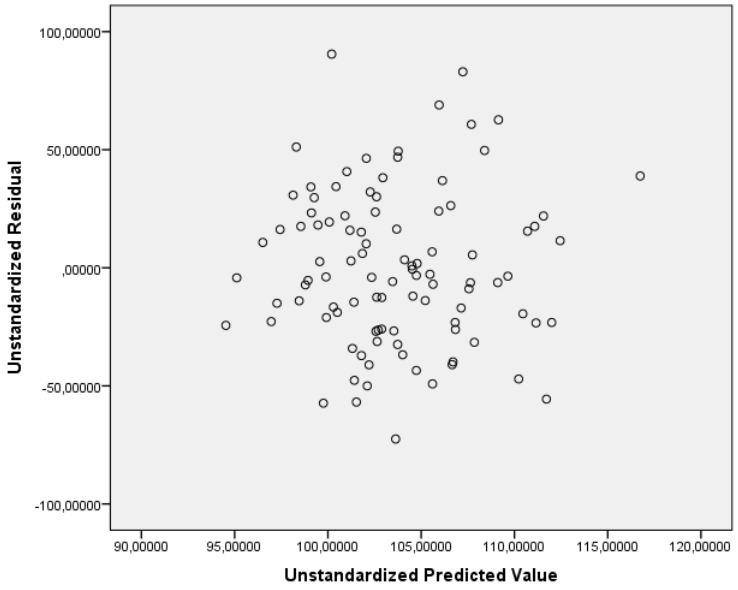

Διάγραμμα 1

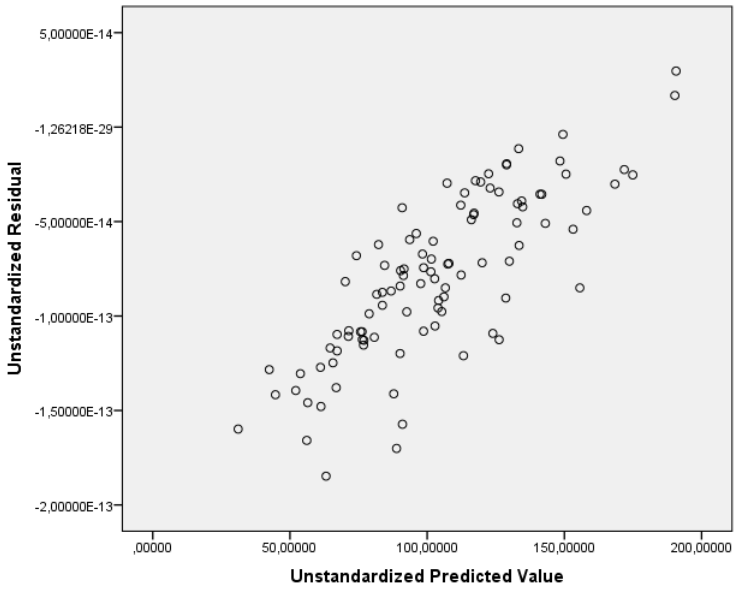

Διάγραμμα 2

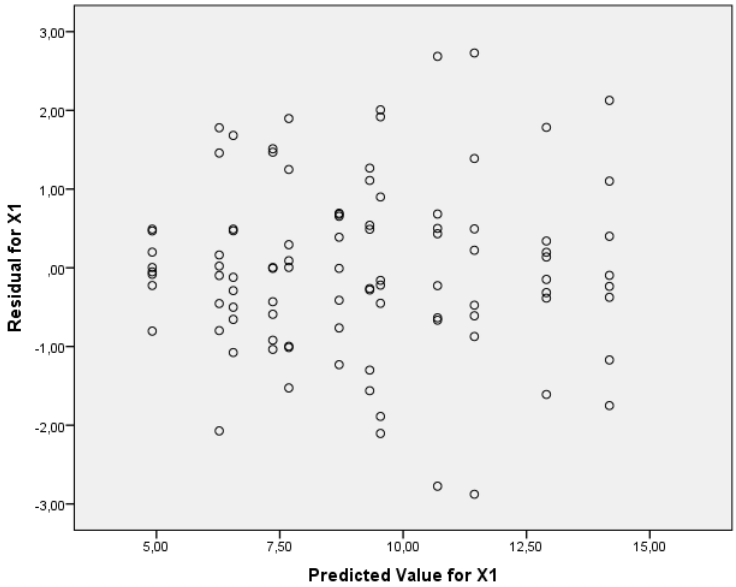

Διάγραμμα 3

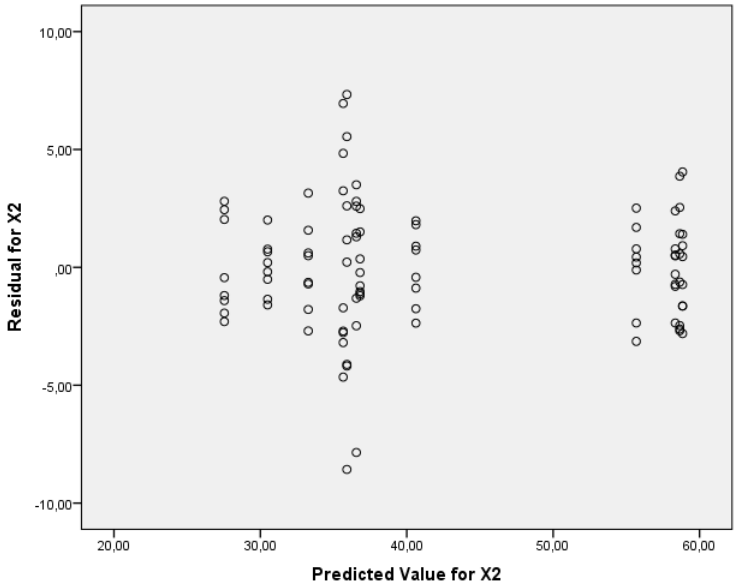

Διάγραμμα 4

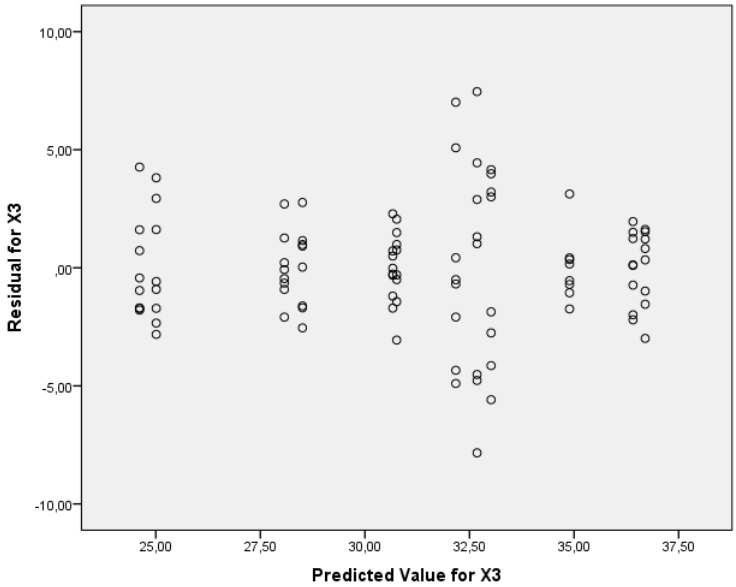

Διάγραμμα 5

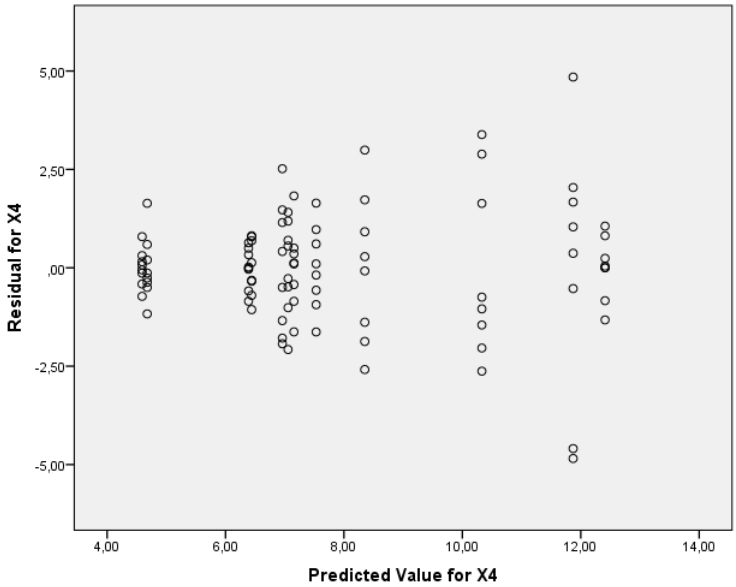

Διάγραμμα 6

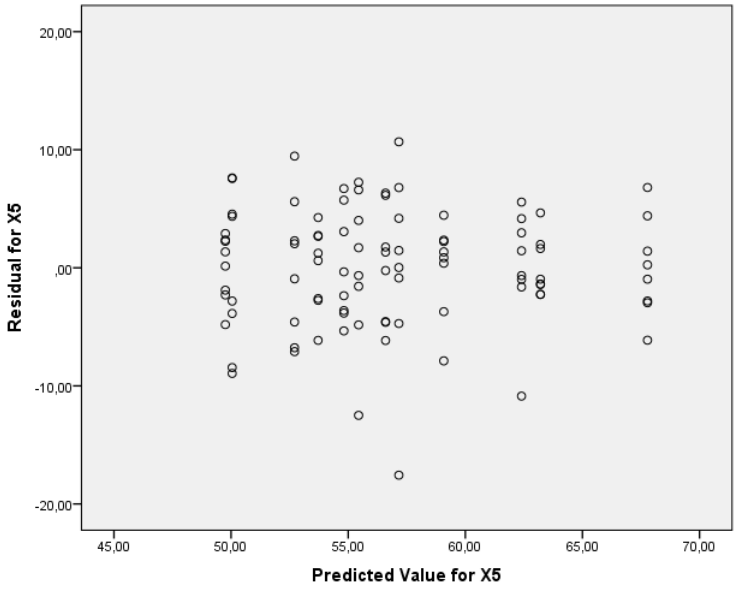

Διάγραμμα 7

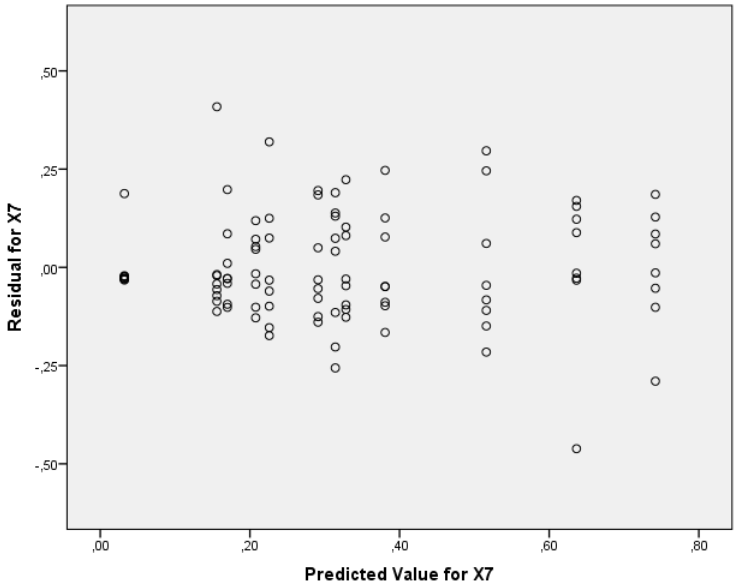

Διάγραμμα 8

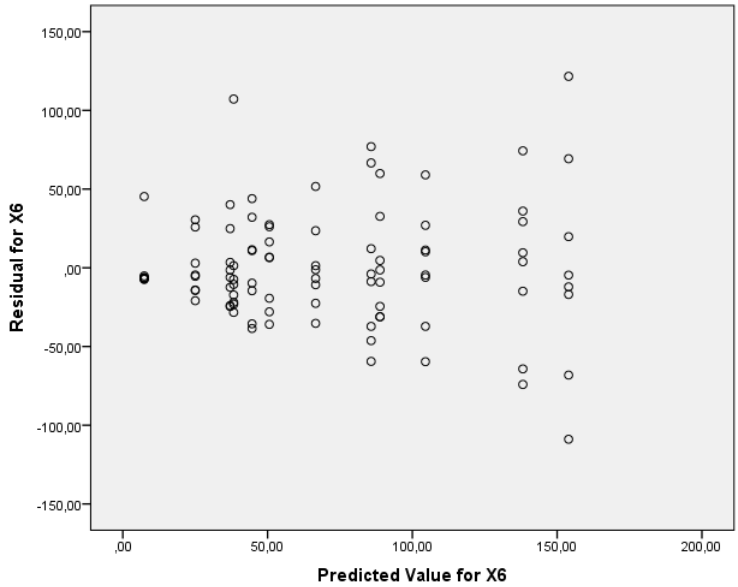

Διάγραμμα 9

Άσκηση 14

Μελετήστε με προσοχή το Διάγραμμα 10. Τι διαπιστώνετε; Πως ονομάζεται το "παράδοξο" που απεικονίζεται στο διάγραμμα;

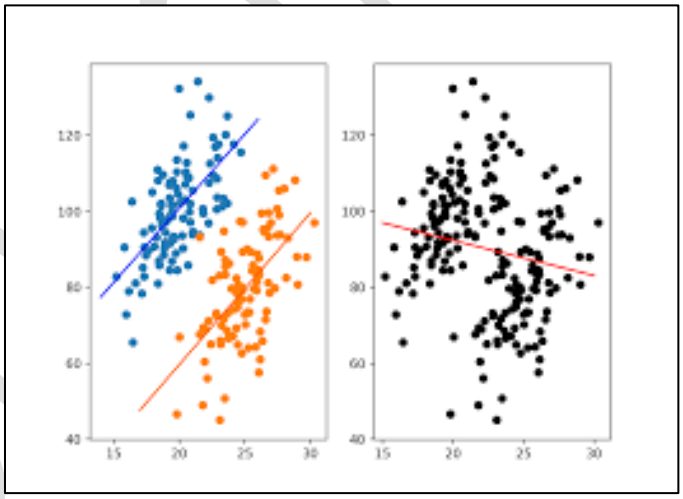

Διάγραμμα 10

Άσκηση 15

Μελετήστε με προσοχή το Διάγραμμα 11. Τι διαπιστώνετε; Μπορείτε να υποθέσετε κάποια αιτιώδη σχέση που να αιτιολογεί τη συμμεταβολή των δύο μεταβλητών (Divorce rate-Ρυθμός διαζυγίων και Consumption of margarine-κατανάλωση μαργαρίνης); Που μπορεί να οφείλεται αυτή η ισχυρή συμμεταβολή που είναι εντυπωσιακά εμφανής στο διάγραμμα;

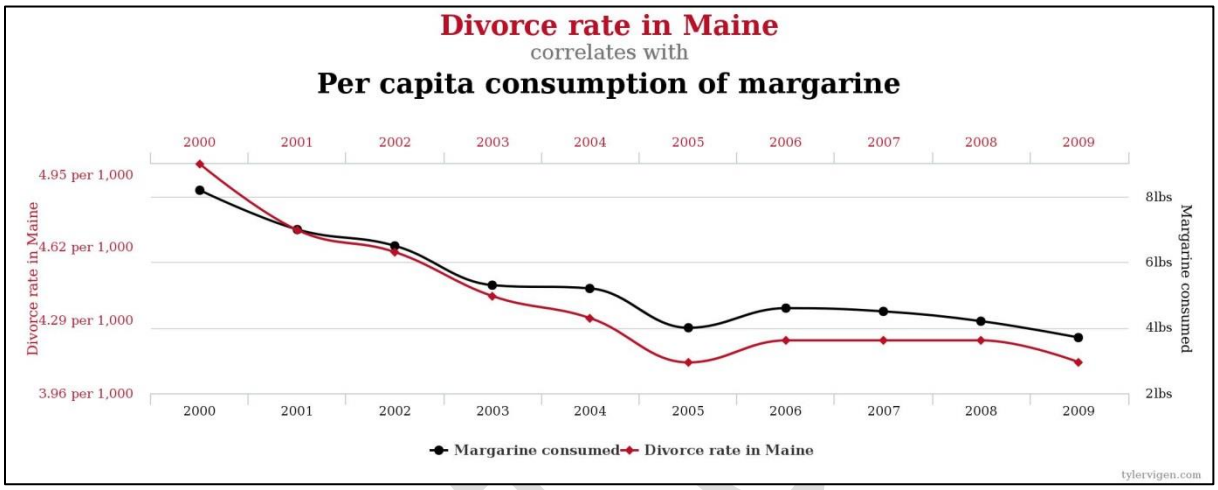

Διάγραμμα 11

DO NOT